

Vabilo na naročbo.

Ker si je „Dom in svet“ v najstih letih dobro utrdil svojo pot, nima nobenega vzroka, da bi jo sedaj izpremenil. Zato vabimo k novi naročbi le na stari, dosedanji podlagi. Nismo izpremenili načel, nismo se poprijeli novih naukov, nismo se obrnili na kako novo stran: kar smo spoznali za dobro in resnično doslej, to nam bodi pravilo in ravnilo tudi za naprej. Se celó v pisavi smo jako previdni. Ne moremo odobravati vednega skakanja iz pisave v pisavo, kakoršno je bilo pri naših pisateljih v navadi od l. 1870. sem. Kdor je opazoval prejšnje nepremišljeno, a vendar oblastno novotarjenje v časopisih in knjigah, oni mora biti sedaj nezaupen, ko zahtevajo isti novotarci stalnost in hočejo celó s pomočjo vlade določiti normalno slovensko pisavo.

Čeprav smo pa trdni in stalni v tem, kar smo spoznali za pravo in dobro, ne ustavljamo se napredku, marveč hrepenimo po njem z vsemi močmi. Napreduje le tisti, ki ohrani in obvaruje, kar si je že pridobil; nikakor pa ne tisti, ki danes zavrže in pokonča, kar si je pridobil včeraj. Stalnost v načelih, stanovitnost na izbrani in določeni poti je prvi pogoj za napredovanje. Na podlagi vsega, kar je dobro in pravo, želimo pridobiti slovenskemu narodu novega spoznanja, širšega obzorja, trdnejše volje, plemenitejših značajev, poguma v boju za obstanek — in sicer s tem, da gojimo po svojih najboljših močeh umetnost in vedo. S tem nečemo — kakor nam očitajo — v umetnosti in vedi gojiti ‚tendencije‘, marveč na srcu sta nam le prava in čista umetnost in veda, kakoršno je človeštvo od nekdaj gojilo. Prepričani pa smo, da morejo uspehi prave umetnosti in vede biti le dobri za narod. Zato smo pa odločno zoper tako umetnost, katera narod kvari, ker moramo sklepati, da je slabo tisto drevo, katero rodi slab sad.

Mirno in zaupno zremo v bodočnost, ker deloma imamo v rokah, deloma nam je trdno obljubljenega toliko blaga, da bomo zadovoljili svoje naročnike. Dosedanji sotrudniki so nam ostali zvesti, pristopili so k našemu listu še nekateri novi.

Na prvem mestu bomo tudi v bodočem letu objavljali življenjepise s slikami, ker je to primerno kakor po vsebini tako tudi po obliki.

Naravno je, da se v pesniškem delu radi oglašajo mladi umetniki, a skrbeli bomo, da ne utihnejo starejši, katerim zaradi dosedanjih del in priznane veljave pristoja prvenstvo in vodstvo.

Odkrito moramo reči, da nam pridobivanje dobrih pripovednih proizvodov dela največ skrbij in težav. A ni samo pri našem listu tako, temveč z malimi izjemami je bilo vedno tako v našem slovstvu. Pripovedna dela zaostajajo zlasti po številu za drugimi našimi slovstvenimi proizvodi. (Dramatike ne poštevam, ker se zaradi zunanjih razmer ni mogla ukoreniniti in razrasti.) In vendar ni nobeno umetnostno polje tako ‚hvaležno‘ kakor pripovedno, bodisi za umetnika, bodisi za občinstvo. Kaj je torej nedostatku vzrok? Občinstvo ni, ker to se dovolj zanima za našo pripovedno književnost in jako rado čita dobre proizvode. Založniki in uredniki tudi ne, zakaj ti prav radi sprejemajo dobre spise te vrste. A dasi jih n. pr. „Slovenska Matica“ ali „Družba sv. Mohorja“ tudi prav dobro plačujeta, vendar imata tudi ta dva zavoda dovolj težav, da si pridobita primernih spisov. Zato se mora glavna krivda zvrniti na slovenske pisatelje; tem treba nekoliko očitati, da ne storé toliko, kolikor bi mogli

storiti; tudi se ne lotijo te stroke mnogi taki, ki bi jo obdelovali uspešno in častno. Ta se izgovarja, da nima časa, drugi, da nima darú, tretji, da se mu ne ljubi itd. V teh izgovorih je resnično to, da nimajo volje in zato tudi ne prostega duha, s katerim bi se lotili prave umetnosti. A ker namerjamo v novem letniku to razmero pojasniti natančneje, naj tukaj samo živo poprosim slovenske pisatelje, da se krepko primejo te stroke in nam brez skrbi pošljejo izdelke svojega duha. Le z zaupanjem na svojo moč bomo premagali sedanje slabosti in nedostatke.

Kakor doslej bomo obdelovali znanstvo tudi zanaprej. Tu seveda ne mislimo na tisto strokovno znanstvo, ki zanima pri vsakem narodu le malo število učenjakov, ampak v mislih nam je poljudno znanstvo v obče, ki seže tudi med širše sloje v narodu in mu podaje pravo izobrazbenost. Gojili bomo domoznanstvo, zgodovino, prirodoznanstvo, družboslovje in druge za sedanjo dobo potrebne vede. Tako znamenite in ob enem zanimive „Socijalne pogovore“ iz peresa našega prvega slovenskega socijologa bomo v novem letu nadaljevali.

Naši spisi so nam mnogokrat odriivali „književna poročila“. V novem letu se bomo trudili, da bodo dobivala tudi ona svoje trdno mesto in da podamo več poročil iz drugih slovanskih književnostij, kakor v minulem letu. Drage sotrudnike prosimo, naj pišejo taka poročila določno, a kratko brez daljših uvodov. Znamenitejšim delom seveda bomo dajali več prostora.

S ponosom se sme naš list ozirati na svoj ilustrovani del, na svoje slike, katere so v veliki večini izvirne, izdelane za naš list. Kdor trezno misli na naše skromne razmere, na naše omejeno število naročnikov in torej pičle dohodke, a obilne stroške pri podobah, ta nam mora po vsej pravici priznati, da v pravem pomenu posvečujemo svoje moči in delo narodu. Za novo leto smo bogato založeni z vsakovrstnimi slikami in zato se nič ne bojimo, da bi ne mogli ustreči naročnikom.

In naposled vabimo še mlade pisatelje in pesnike-začetnike, da naj nam pošljejo svoje proizvode v pregled in presojo. V korist bo to njim in bo tudi narodu pri onih, kateri imajo naravni dar, ki ga je le treba vzbuditi. A ker se nekateri bojé celó krotke kritike na platnicah, bomo — kolikor bo čas pripuščal — odgovarjali vsaj kratko tudi v zasebnih pismih, ako bo kdo tega želel in bo naročnik našega lista. Onim, ki so bojazljivi, bodi v bodrilo to, da so nekateri naši mladi prijatelji, ki so trkali najprej na platnice, s častjo prišli že v list — prav po evangelijskem pozivu: „Prijatelj, pomakni se više!“ Ako pa mladenič, ki nima darú, spozna iz odgovora, da ni za pesništvo ustvarjen, to je pač najprej njemu jako koristno.

Upamo, da bo tudi XII. letnik našega lista ne samo podoben prejšnjim, ampak po naravnem razvoju stal nad drugimi, kakor stoji na lestvici klin vrh klina. Drage Slovence prosimo, naj nam k temu pomorejo z obilnim naročevanjem, pa tudi z vstrajnim sodelovanjem. Nismo še dovršili svojega namena, zato gremo zopet z veseljem na delo — za napredek našega milega naroda.

Naročnina za l. 1899. je ista kakor letos: Za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 10 kr., za četrť leta 1 gld. 5 kr. Za dijake je znižana cena po 3 gld. 40 kr. na leto. Za neavstrijske dežele je letna naročnina za 1 gld. 20 kr. višja, za Ameriko izjemoma 2 dolarja.

Uredništvo in založništvo „Dom in svet“-a.

